ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 29.4.2026 г.
C(2026) 2947 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Временна рамка за държавна помощ във връзка с кризата в Близкия изток

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Временна рамка за държавна помощ във връзка с кризата в Близкия изток

1. КРИЗАТА В БЛИЗКИЯ ИЗТОК ОТ 2026 г. И НУЖДАТА ОТ ВРЕМЕННИ МЕРКИ ЗА ПОДКРЕПА ЧРЕЗ ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

1.1. Геополитически контекст

(1) След февруари 2026 г. ситуацията в Иран и в региона ескалира. Фактическото затваряне на Ормузкия проток вече доведе до значителни увеличения на цените на нефта, природния газ и торовете. Поради глобалния характер на съответните пазари отраженията върху цените са значителни, като засягат няколко сектора на икономиката на Европейския съюз във всички държави членки. Предвид тясната връзка между цените на електроенергията и на газа тези цени също бяха засегнати.

(2) Европа е изложена на икономическото въздействие от кризата. В заключенията си, приети на заседанието на 19 март 2026 г.[1], Европейският съвет потвърди, че Европейският съюз ще продължи да защитава своята сигурност и интереси, като работи с регионалните и световните партньори, за да противодейства на последиците от продължаващите военни действия. В същия ден Европейската централна банка публикува декларация за паричната политика[2], в която потвърждава, че с кризата в Близкия изток ситуацията става значително по-несигурна с риск от увеличаване на инфлацията поради по-високи цени на енергията и риск за намаляване на икономическия растеж.

(3) Въздействието на неотдавнашните събития върху Съюза по отношение на енергийната сигурност и цените на енергията, веригите на доставки и безопасността на неговите граждани буди загриженост за стабилността на вътрешния пазар.

(4) Цените на енергията в Съюза се повишават, а смущенията в търговията забавят веригите на доставки. От 27 февруари 2026 г. насам цените на суровия нефт и природният газ са нестабилни, като се увеличиха с над 50 % за суровия нефт и с около с 85 % за природния газ, преди да спаднат леко, а атаките срещу енергийната инфраструктура, особено срещу съоръжението на Катар „Рас Лафан“ (най-големия терминал за втечнен природен газ (ВПГ) в света), доведоха до продължителна загуба на капацитета на Катар за износ на ВПГ[3]. Като цяло нестабилността на цените на енергията е много висока, а пазарните перспективи остават много несигурни, със значителни рискове от допълнително увеличение на цените.

---

1 Заседание на Европейския съвет (19 март 2026 г.) – заключения, EUCO 1/26, en-20260319-european-council-conclusions.pdf.

2 Вж. пресконференцията с Кристин Лагард, председател на ЕЦБ, от 19 март 2026 г.: https://www.ecb.europa.eu/press/press_conference/monetary-policy-statement/2026/html/ecb.is260319~93b1cbad97.bg.html.

3 Виж например: https://www.reuters.com/business/energy/iran-attack-damage-wipes-out-17-qatars-lng-capacity-three-five-years-qatarenergy-2026-03-19/.

(5) Домакинствата в децилите с най-ниски доходи са особено засегнати от тези увеличения на цените — делът на доходите, които трябва да изразходват, за да запазят равнището си на потребление на гориво от преди конфликта, е повече от два пъти по-голям от този на домакинствата в децила с най-високи доходи[4]. В този контекст Комисията отбелязва, че подкрепата за домакинствата обикновено не попада в обхвата на понятието за държавна помощ и следователно държавите членки са свободни да предоставят подкрепа, включително за най-уязвимите домакинства.

1.2. Необходимост от временни мерки за подкрепа чрез държавна помощ

(6) Предишните кризи показаха, че бързите действия и целенасочената гъвкавост са от ключово значение за ограничаване на тежестта на геоикономическите последици за Съюза. Както и при предишни кризи Комисията счита, че е необходимо да се реагира бързо, за да се смекчат рисковете за икономиката, като същевременно се защитават конкурентоспособността и еднаквите условия на конкуренция на единния пазар.

(7) Реакцията на сериозните смущения в икономиката на държавите членки, причинени от пандемията от COVID-19[5] и руската агресия срещу Украйна[6], беше от решаващо значение за смекчаване на последиците от кризата за предприятията и домакинствата в Съюза. Настоящото съобщение се основава на успешния отговор на Комисията и на извлечените поуки от тези кризи.

(8) В хода на новата криза Комисията възнамерява да подкрепи усилията на държавите членки за справяне с текущата икономическа несигурност още преди да настъпят сериозни смущения в техните икономики, насочени към сектори, които са особено изложени на въздействието на скоковете на цените на енергията и потенциалните смущения в международната верига на доставки. Целта е да се улесни реакцията на най-изложените на риск икономически сектори чрез целенасочена и временна подкрепа за устойчивостта на предприятията спрямо текущата криза. Подходящото правно основание за тази цел е член 107, параграф 3, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), тъй като тази разпоредба позволява предоставянето на помощ за развитието на конкретни икономически сектори, като същевременно ги защитава от икономически спадове, подобни на причинените от сегашната ситуация. Предоставянето на подкрепа за конкретни пряко засегнати сектори ще допринесе за запазването на непрекъснатостта на техните икономически дейности в сравнение със сценария без подкрепа, водещ до значителни смущения.

(9) Същевременно всяка форма на временна подкрепа за предприятията, които са изложени в най-голяма степен на текущата криза, следва да запази стимулите за намаляване на потребностите от енергия. По-специално тази подкрепа не следва да застрашава усилията за преход към използване на чиста енергия. Ускоряването на внедряването и интегрирането на

---

4 Вж. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC146449.

5 Съобщение на Комисията „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“ (ОВ C 91I, 20.3.2020 г., стр. 1), както е изменено.

6 Вж. Съобщение на Комисията „Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна“ (ОВ C 101, 17.3.2023 г., стр. 3), както е изменено, и Временната рамка при кризи, приета на 28 октомври 2022 г. (ОВ C 426, 9.11.2022 г., стр. 1), която вече замени предишната Временна рамка при кризи, приета на 23 март 2022 г. (ОВ C 131 I, 24.3.2022 г., стр. 1), както е изменена.

възобновяеми и нисковъглеродни енергийни източници и акумулирането на енергия укрепва устойчивостта, намалява зависимостта от вносни изкопаеми горива и предпазва от покачване на цените, причинено от външни фактори. Както се посочва в съобщението AccelerateEU[7], краткосрочните мерки за подпомагане не трябва да отклоняват вниманието от дългосрочните цели за увеличаване на вътрешното производство на чиста енергия, постигане на декарбонизирана и устойчива енергийна система в Съюза и укрепване на европейските производствени мощности, за да се избегне създаването на нови стратегически зависимости. Съществуващите инструменти за държавна помощ, като например Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (CISAF)[8], могат да осигурят средства за постигането на тези цели.

Селско стопанство

(10) Торовете играят важна роля за постигане на продоволствена сигурност. Покупките на торове представляват един от най-високите производствени разходи за земеделските стопани. Зависимостта от вноса на торове, както и нестабилността на пазара излагат на особен риск земеделските стопани в Съюза.

(11) През февруари 2026 г. пазарът на торове вече беше подложен на натиск поради повишеното търсене след началото на пролетния сезон на торене в Северното полукълбо. Общите цени на азотните торове в ЕС вече бяха с около 29 % над средните за 2024 г. след няколкомесечно последователно увеличение на цените. През март 2026 г. цените на азотните торове в Съюза на фона на текущите събития в Близкия изток рязко се повишиха и понастоящем са с около 61 % над средните стойности за 2024 г. Това увеличение е тясно свързано с по-високите разходи за енергия, главно газ, и несигурността по отношение на доставките, като се има предвид силната зависимост на производството на азотни торове от природния газ.

(12) В съобщението за REsource EU[9] Комисията обяви план за действие в областта на торовете, който ще бъде представен през второто тримесечие на 2026 г. Наличието и финансовата достъпност на торовете са от съществено значение за селското стопанство и продоволствената сигурност, като същевременно подкрепата за местната промишленост за производство на торове в Съюза е от решаващо значение за избягване на вредни стратегически зависимости. Планът за действие в областта на торовете ще въведе балансирана комбинация от краткосрочни и дългосрочни структурни мерки, включително регулаторни корекции, когато е необходимо, за да се подпомогнат както европейските земеделски стопани, така и секторът на торовете, и да се ускори декарбонизацията на този сектор.

---

7 Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: AccelerateEU – Енергиен съюз Финансово достъпна и сигурна енергия чрез ускорени действия (22.4.2026 г., COM/2026/370 final).

8 Съобщение на Комисията „Рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост (рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост)“ (ОВ C, C/2025/3602, 4.7.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3602/oj).

9 Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, План за действие RESourceEU Ускоряване на нашата стратегия за суровини от критично значение с цел адаптиране към новата действителност. COM(2025) 945 final.

(13) Очаква се инициативите на плана за действие в областта на торовете да се съсредоточат върху следните цели: подобряване на наличността и финансовата достъпност на торовете за земеделските стопани и производството на храни; укрепване на стратегическата автономност и устойчивост на Съюза чрез засилване на вътрешното производство, намаляване на зависимостите и ускоряване на прехода към декарбонизирани торове, такива с ниско използване на изкопаеми горива и кръгови торове; и засилване на диалога и данните за политиката по веригите за доставки на торове.

(14) В допълнение към бъдещия план за действие в областта на торовете може да е необходима държавна подкрепа за смекчаване на въздействието на кризата, за да се гарантира развитието на селскостопанския сектор.

(15) По подобен начин цените на селскостопанските горива рязко се увеличиха. Вътрешните оценки, направени от службите на Комисията, показват, че кризата вероятно ще засегне по-специално първичното производство на селскостопански продукти[10] с оглед на очакваното увеличение на разходите за торове и горива.

(16) За да се справят с въздействието на кризата в Близкия изток, държавите членки могат да продължат да разчитат на правилата за държавна помощ, приложими за селскостопанския сектор, като използват съществуващите възможности чрез групово освобождаване в съответствие с Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията (Регламент за групово освобождаване в селскостопанския сектор)[11] или като уведомяват Комисията за помощ в съответствие с приложимите насоки[12]. Освен това държавите членки могат да предоставят подкрепа *de minimis* в съответствие с Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията[13] (общ регламент за помощта *de minimis* в селското стопанство).

(17) Въпреки това, с оглед на рязкото увеличение на цените на торовете и горивата, причинено от кризата в Близкия изток, възможностите за предоставяне на помощ, предвидени в съществуващите секторни правила, следва временно да бъдат допълнени от още възможности, които биха позволили на държавите членки да се справят със специфичните неочаквани, внезапни и значителни увеличения на разходите, които рискуват да доведат до спиране на икономическата дейност в сектора на първичното производство на селскостопански продукти. Секторът е силно уязвим на шокове в цените на вложените ресурси поради сезонните си производствени цикли, ограничения капацитет за краткосрочно приспособяване и високите първоначални разходи за суровини, съчетани със забавеното реализиране на приходите (при прибиране на реколтата). Поради това трудностите при закупуването на торове или горива могат да окажат забележимо въздействие върху цялото годишно производство,

---

10 „Първично производство на селскостопански продукти“ означава производство на продукти на почвата и на животновъдството, изброени в приложение I към Договора, без да се извършват никакви по-нататъшни операции, с които се променя естеството на тези продукти.

11 Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията от 14 декември 2022 г. относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 327, 21.12.2022 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2472/oj).

12 Съобщение на Комисията — Насоки за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони (ОВ C 485, 21.12.2022 г., стр. 1).

13 Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3118/oj).

като застрашат икономическата дейност на предприятията, осъществяващи дейност в сектора. Тези последици могат да се разпространят с течение на времето, тъй като ограниченията на паричните потоци отслабват капацитета на производителите за финансиране на последващи производствени цикли, а още повече способността за инвестиране в по-ефективни от енергийна гледна точка средства за производство, като по този начин ефективно ограничават целия бъдещ растеж на сектора. Поради това, заедно с категориите помощ, които вече са на разположение на сектора, Комисията може да разреши схеми за държавна помощ въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, чрез които държавите членки предоставят подкрепа за преодоляване на временни трудности, пред които са изправени предприятията, осъществяващи дейност в първичното производство на селскостопански продукти, поради смущения на икономическата дейност, свързани с кризата в Близкия изток. В настоящото съобщение се посочва как Комисията ще оценява тези схеми за подпомагане, за да се гарантира, че те допринасят за икономическото развитие на селскостопанския сектор въпреки икономическия шок, причинен от скоковете на цените на енергията и торовете в резултат на кризата.

Рибарство и аквакултури

(18) Цените на корабните горива бяха нестабилни и варираха около 1,0—1,3 EUR на литър през последните седмици в риболовните пристанища на Съюза, което представлява рязко увеличение с над 0,4 EUR на литър от началото на кризата в Близкия изток.

(19) Това равнище вече надвишава дългосрочната равновесна цена на горивото на риболовния флот на Съюза като цяло. Ако това високо равнище на цените на горивата се запази с течение на времето и ако разходите не бъдат прехвърлени по веригата на доставки чрез по-високи цени при разтоварване, рентабилността на риболовния сектор в Съюза ще намалее значително през 2026 г. При това ниво на цени на горивата развитието на всички категории флотове е значително засегнато и се очаква, че значителна част от флота на Съюза ще прекрати дейността си, ако цените на горивата останат на тези равнища или се увеличат допълнително.

(20) За да се справят с въздействието на кризата в Близкия изток, държавите членки могат да продължат да разчитат на правилата за държавна помощ, приложими за секторите на рибарството и аквакултурите, като използват съществуващите възможности или чрез групово освобождаване в съответствие с Регламент (ЕС) 2022/2473 на Комисията (Регламент за групово освобождаване в сектора на рибарството)[14], или като уведомяват Комисията за помощ в съответствие с приложимите насоки[15]. Освен това държавите членки могат да предоставят помощ *de minimis* в съответствие с Регламент (ЕС) 717/2014 на Комисията[16] (общ регламент за помощта *de minimis* в областта на рибарството).

---

14 Регламент (ЕС) 2022/2473 на Комисията от 14 декември 2022 г. за обявяване на някои категории помощи — за предприятия, които произвеждат, преработват и предлагат на пазара продукти от риболов и аквакултури — за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 327, 21.12.2022 г., стр. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2473/oj).

15 Съобщение на Комисията — Насоки за държавната помощ за рибарството и аквакултурите (ОВ C 107, 23.3.2023 г., стр. 1).

16 Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190, 28.6.2014 г., стр. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2391/oj).

(21) Въпреки това, с оглед на рязкото увеличение на цените на корабните горива, причинено от кризата в Близкия изток, възможностите за предоставяне на помощ, предвидени в съществуващите секторни правила, следва временно да бъдат допълнени от още възможности, които биха позволили да се подкрепят предприятията, извършващи дейност в сектора на първичното производство на продукти от рибарството и аквакултурите[17], да се справят със специфичните неочаквани, внезапни и значителни увеличения на разходите, които рискуват да доведат до спиране на икономическата дейност в този сектор. За да се гарантира устойчивото управление на рибните запаси и опазването на морските екосистеми, риболовните флотове на Съюза трябва да спазват квотите и други ограничения или забрани на риболовни дейности в някои зони или през определени периоди. Това прави сектора особено уязвим на шокове в цените на вложените ресурси. Трудностите при закупуването на гориво могат да доведат до спиране на корабите през съответните риболовни периоди, като по този начин се засегне рентабилността на дейността за цялата година. Рибарите може да бъдат принудени да намалят дейността си и да отложат или да се откажат от инвестициите в енергийна ефективност, което ще доведе до спад в целия сектор в бъдеще. По подобен начин аквакултурите са засегнати от рязкото увеличение на цените на горивата. Много икономически сегменти от сектора на морските аквакултури в Съюза разчитат на корабно гориво поради използването на помощни/обслужващи кораби, което представлява значителен дял от общите разходи — до 20 %, като в някои случаи достига дори 30 %. Потреблението на гориво, свързано със сегментите от сектора на морските аквакултури, садките в морето и по крайбрежието, производството на миди и интензивните сладководни системи, по същество е сходно с това на риболовните кораби със среден размер поради интензивното използване на хидравлични кранове за ежедневни дейности като поддръжка, попълване на запасите, хранене и събиране на улова. Поради това, заедно с категориите помощ, които вече са на разположение на сектора, Комисията може да разреши схеми за държавна помощ въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, чрез които държавите членки могат да отпускат подкрепа, необходима за преодоляване на временни трудности, пред които са изправени предприятията, осъществяващи дейност в първичното производство на продукти от риболов и аквакултури, поради смущения на пазара, свързани с кризата в Близкия изток. В настоящото съобщение се посочва как Комисията ще оценява тези схеми за подпомагане, за да се гарантира, че те допринасят за икономическото развитие на секторите на рибарството и аквакултурите въпреки икономическия шок, причинен на тези сектори от скоковете на цените на енергията в резултат на кризата.

Сухопътен транспорт

(22) Цените на дизеловото гориво в Съюза се увеличиха с приблизително 21 % през март 2026 г. в сравнение със същия месец на 2025 г. Ако това високо равнище на цените на горивата се запази с течение на времето и ако разходите не бъдат прехвърлени надолу по веригата на доставки, рентабилността на железопътните, автомобилните превозвачи и на тези по вътрешните водни пътища ще намалее значително.

---

[17] „Първично производство на продукти от риболов и аквакултури“ означава всички операции, свързани с риболова, развъждането или отглеждането на водни организми, както и дейностите в стопанството, или операции на борда, които са необходими за подготовката на животно или растение за първата продажба, включително нарязване, филетиране или замразяване, както и първата продажба на прекупвачи или преработватели.

(23) Текущата криза подчертава необходимостта от ускоряване на преминаването към по-устойчиви видове транспорт. Това преминаване към други видове транспорт може да бъде подкрепено от държавите членки съгласно наскоро приетия Регламент (ЕС) 2026/562 на Комисията (Регламент за групово освобождаване в областта на транспорта (РГОТ)[18] и Насоките за сухопътния и мултимодалния транспорт (НСМТ)[19]. По-специално съгласно РГОТ държавите членки могат да предоставят помощ пряко на железопътните оператори и на тези по вътрешните водни пътища без предварително уведомяване на Комисията, като покриват до 60 % от избегнатите външни разходи в сравнение със сухопътния транспорт, изчислени в съответствие с Наръчника на Комисията относно външните разходи за транспорт[20]. С НСМТ допълнително се разширява тази възможност, като се позволява помощ в размер до 90 % от избегнатите външни разходи в сравнение със сухопътния транспорт.

(24) Въпреки че железопътният транспорт е изложен в по-малка степен на ценови шокове, свързани с нефта и газа, като се има предвид неговата енергийна ефективност и широкото разпространение на електрификацията, като 80 % от железопътния трафик в Съюза се осъществява по електрифицирани линии, текущите скокове на цените на енергията могат да засегнат и железопътните оператори[21], по-специално в сегмента на железопътните товарни превози, който не се ползва от същото равнище на електрификация във всички държави членки.

(25) Транспортните услуги по вътрешните водни пътища са от съществено значение за намаляване на задръстванията по пътищата, намаляване на емисиите от транспорта и гарантиране на преминаването към други видове транспорт. Внезапното увеличение на цените на горивата в резултат на кризата в Близкия изток създаде извънредна, внезапна и неочаквана тежест за операторите по вътрешните водни пътища, повечето от които са малки и средни предприятия[22].

(26) Маржът на автомобилните превозвачи често е около 2 — 3 % и се изчислява, че в някои държави членки увеличението на цената на горивото би могло да представлява увеличение на оперативните разходи от над 7 %, тъй като горивото представлява около 30 % от оперативните разходи на превозвачите на товари и 20 % за операторите на пътнически превози.

---

18 Регламент (ЕС) 2026/562 на Комисията от 16 март 2026 г. относно деклариране на някои категории помощи в секторите на железопътния транспорт, вътрешния воден транспорт и мултимодалния транспорт за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 93, 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L, 2026/562, 30.3.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2026/562/oj).

19 Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ за сухопътен и мултимодален транспорт (ОВ C, 2026/1656, 30.3.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1656/oj).

20 Европейска комисия, Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“, Essen, H., Fiorello, D., El Beyrouty, K. и др., Наръчник за оценка на външните разходи в транспорта — версия 2019 г. — 1.1, Служба за публикации, 2020 г., https://data.europa.eu/doi/10.2832/51388.

21 Някои държави членки продължават да бъдат изключения, с висока степен на зависимост от петрола за железопътния транспорт, като Ирландия (100 % зависимост), Естония (92,7 %) и Литва (91,2 %). Много други обаче, включително Италия (3 % зависимост), Швеция (7,1 %) и Люксембург (15,2 %), са значително по-малко изложени на нестабилността на цените на изкопаемите горива.

22 Резолюция на Европейския парламент от 14 септември 2021 г. Към ориентиран към бъдещето транспорт по вътрешните водни пътища в Европа (2021/2015(INI), ОВ C 117, 11.3.2022 г., стр. 7: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021IP0367&qid=1764149188191. В Германия през 2017 г. делът на предприятията от сектора на вътрешните водни пътища, в които са работили до девет души, е възлизал на 82 %.

(27) Следователно такова равнище на цените на горивата би довело до това, че редица оператори ще бъдат на загуба, което може да доведе до смущения във веригите на доставки и свързаността в целия Съюз.

(28) За да се смекчат отрицателните последици от кризата в Близкия изток, държавите членки могат да продължат да разчитат на правилата за държавна помощ относно услугите от общ икономически интерес (УОИИ), определени в Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета[23], по отношение на железопътния и автомобилния превоз на пътници, и в НСМТ по отношение на УОИИ в железопътния товарен транспорт, за да защитят основните услуги, особено по по-малко жизнеспособни от търговска гледна точка маршрути. В областта на сухопътния транспорт тези обществени услуги биха могли да включват услуги, насочени към гарантиране на основните нужди от свързаност както на местно, така и на регионално равнище, както и към гарантиране на сигурността на доставките на основни продукти (напр. храна, лекарства, медицинско оборудване). Освен това държавите членки могат да предоставят подкрепа *de minimis* в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията[24] (общ регламент за помощта *de minimis*).

(29) Въпреки това, с оглед на резкия скок в цените на горивата, причинен от кризата в Близкия изток, възможностите за отпускане на помощи, предвидени в съществуващите секторни правила, следва да бъдат временно допълнени от други възможности, което ще позволи на държавите членки да се справят с неочакваното, внезапно и значително увеличение на разходите, което рискува да доведе до спиране на икономическата дейност в сектора на сухопътния транспорт, както и да защитят и възстановят свързаността на гражданите на Европейския съюз и предприятията и да опазят неприкосновеността и доброто функциониране на веригите на доставки. Резкият скок на цените на горивата оказва отрицателно въздействие върху сектора на железопътния и сухопътния транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища, като разкрива и увеличава присъщите им уязвимости, а именно зависимостта от дизеловото гориво и ниските маржове. Рязкото и устойчиво увеличение на разходите за гориво не само причинява краткосрочни финансови затруднения, но може да доведе и до трайно намаляване на капацитета, напускане на пазара и консолидация, което отслабва конкуренцията и устойчивостта. В същото време ограниченото прехвърляне на разходите и намаленото търсене допълнително подкопават рентабилността, което рискува да доведе до низходяща корекция на размера и динамиката на сектора, както и да попречи на необходимите инвестиции в енергийна ефективност. Поради това, в допълнение към категориите помощи, които вече са налични за секторите по член 93 от ДФЕС, Комисията може да разреши схеми за държавна помощ въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, с които държавите членки могат да предоставят временна подкрепа за предприятията, осъществяващи дейност в сектора на железопътния и сухопътния транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища, поради смущения на пазара, свързани с кризата в Близкия изток. В

---

[23] Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 1191/69 и (ЕИО) № 1107/70 на Съвета (ОВ L 315, 3.12.2007 г., стр. 1).

[24] Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (ОВ L 2023/2831, 15.12.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

настоящото съобщение се посочва как Комисията ще оценява тези схеми за подпомагане, за да се гарантира, че те допринасят за икономическото развитие на тези сектори въпреки икономическия шок, причинен от повишенията на цените на енергията, произтичащи от кризата, без да се засягат неблагоприятно условията на търговия до степен, противоречаща на общия интерес.

Морски транспорт

(30) Морските транспортни услуги са от съществено значение за териториалното единство на някои държави членки, по-специално по отношение на гарантирането на снабдяването със стоки и мобилността на гражданите. По-конкретно морският превоз на къси разстояния в рамките на ЕС[25] е важен фактор за намаляването на задръстванията по пътищата, понижаването на емисиите от транспорта и осигуряването на ефикасна и устойчива свързаност между държавите членки и между регионите на Европейския съюз.

(31) Внезапното покачване на цените на горивата, причинено от кризата в Близкия изток, постави внезапно, неочаквано и изключително бреме върху дейностите в този сектор и по този начин застраши непрекъснатостта и икономическата жизнеспособност на тези основни морски услуги за свързаност.

(32) Въздействието на кризата е особено осезателно по маршрути, които са от съществено значение за териториалната свързаност и достъпност, и по-специално тези, които свързват континентални с извънконтинентални територии, както и междуостровни услуги, изрично определени като стратегически или от обществен интерес. Смущенията по тези маршрути носят риск от загуба на свързаност, включително за пътниците, ро-ро товарите от съществено значение и островните икономики.

(33) За да смекчат отрицателните последици от кризата в Близкия изток, държавите членки могат да продължат да разчитат на приложимите в морския сектор правила за държавните помощи, да използват съществуващите възможности, предоставени от Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията (Общия регламент за групово освобождаване (ОРГО)[26] или да уведомяват Комисията за помощта в съответствие с приложимите насоки[27]. Освен това държавите членки могат да отпускат помощи *de minimis* в съответствие с общия регламент *de minimis* и да използват наличните инструменти за услуги от общ икономически интерес, когато е приложимо.

(34) Въпреки това, с оглед на резкия скок в цените на горивата, причинен от кризата в Близкия изток, възможностите за отпускане на помощи, предвидени в съществуващите секторни правила, следва да бъдат временно допълнени от други възможности, което ще позволи на държавите членки да се справят с неочакваното, внезапно и значително увеличение на разходите, което рискува да доведе до спиране на икономическата дейност на предприятия в сферата на морския превоз на къси разстояния в ЕС, както и да защитят и възстановят свързаността на гражданите на Европейския съюз и предприятията и да опазят

---

25 Морският превоз на къси разстояния в рамките на ЕС се отнася до превоза на товари и пътници по море между пристанища, разположени в географските води на една или повече държави членки, включително до услугите до най-отдалечените региони.

26 Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj).

27 Съобщение на Комисията „Насоки на Общността относно държавната помощ за морския транспорт“ (ОВ C 13, 17.1.2004 г., стр. 3).

неприкосновеността и доброто функциониране на веригите на доставки. Резкият скок на цените на горивата оказва отрицателно структурно въздействие върху морския транспортен сектор. Трайното увеличение на цените на горивата се отразява значително на икономическите изчисления на операторите в сектора. Това оказва натиск предимно върху по-малките превозвачи по море на къси разстояния, което води до рискове от напускане на пазара и повишена концентрация. Същевременно по-високите разходи за транспорт могат да променят моделите на търсене и да отслабят определени маршрути с пагубни последици за други стопански субекти, зависещи от тези връзки. Като цяло, кризата може да доведе до структурни промени по начин, който увеличава разходите, вдига бариерите за навлизане на пазара и в крайна сметка може да ограничи конкуренцията и издръжливостта на части от сектора. Поради това, в допълнение към категориите помощи, които вече са налични за сектора, Комисията може да разреши схеми за държавна помощ въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, с които държавите членки могат да предоставят временни помощи за преодоляване на временни трудности, пред които са изправени предприятията, предоставящи услуги за морски превоз на къси разстояния в ЕС, поради смущения на пазара, свързани с кризата в Близкия изток. В настоящото съобщение са изложени начините, по които Комисията ще оценява подобни схеми за подпомагане, за да се увери, че те допринасят за икономическото развитие на услугите за морски превоз на къси разстояния в рамките на ЕС, въпреки икономическото сътресение, причинено в този конкретен сектор от скока в цените на енергията.

Въздухоплаване

(35) Разходите за гориво представляват съществена част от оперативните разходи на авиокомпаниите. От началото на кризата в Близкия изток в края на февруари 2026 г. цените на горивото за реактивни двигатели, което е рафиниран продукт, получен от суров нефт, са се увеличили.

(36) Редица авиокомпании от Европейския съюз използват стратегии за хеджиране по отношение на горивото, за да ограничат своята зависимост от краткосрочни колебания на цените. Тези механизми обаче могат да предоставят само временна закрила. Договорите за хеджиране по своята същност са ограничени по продължителност и обем и след като срокът им изтече, авиокомпаниите могат постепенно да бъдат изложени на преобладаващите пазарни цени. Следователно трайното увеличение на цените на горивото за реактивни двигатели вероятно ще доведе до по-високи оперативни разходи въпреки съществуващите механизми за хеджиране.

(37) Комисията счита, че когато трасета за обслужване на въздушното движение, които са от жизненоважно значение за свързаността, може да са изложени на риск поради извънредни фактори, държавите членки могат да създадат извънредни обществени услуги за поддържане на такива маршрути в съответствие с условията, определени в Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета[28]. Без да е необходимо предварително уведомяване на Комисията, държавите членки могат да предоставят компенсация на авиокомпании за предоставянето на въздухоплавателни услуги по трасета, за които средният годишен трафик през двете финансови

[28] Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 г. относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 31.10.2008 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj).

години, предхождащи годината на възлагане на обществената услуга, не е надвишавал 300 000 пътници, при условие че са изпълнени условията, определени в Решение (ЕС) 2025/2630 на Комисията[29].

(38) Държавите членки могат също така да предоставят социална помощ, за да се отговори на увеличението на цените на билетите за лицата, които зависят от трасетата за обслужване на въздушното движение за нуждите си от свързаност. Не е необходимо Комисията да бъде уведомявана за социалната помощ за транспорт на жители на отдалечени региони, ако тя отговаря на условията, определени в член 51 от Общия регламент за групово освобождаване. Помощта се предоставя без дискриминация по отношение на отделните авиокомпании или вида на предоставяната услуга. Интензитетът на помощта може да достигне до 100 % от цената на билета за отиване и връщане до или от отдалечения регион, включително всички данъци и такси, фактурирани от превозвача на потребителя.

(39) С оглед на тези възможности Комисията счита, че съществуващите правила в сектора на въздухоплаването понастоящем са достатъчни за справяне със ситуацията.

Ефект върху цените на енергията

(40) Комисията отбелязва, че цените на енергията са засегнати пряко от фактическото затваряне на Ормузкия проток от Иран. Европейската икономика е все още уязвима, като се има предвид зависимостта ѝ от вноса на изкопаеми горива.

(41) Енергийният преход остава най-ефективната стратегия за постигане на стратегическа автономност на Европа, укрепване на издръжливостта, структурно понижаване на цените на енергията и осигуряване на чистата, обилна и произведена в ЕС електроенергия, необходима за захранване на икономиката на бъдещето. Въпреки това неотдавнашните скокове в цените на енергията изискват целенасочени решения за осигуряване на енергия на достъпни цени, като се имат предвид технологичната неутралност и специфичните ситуации на държавите членки.

(42) Що се отнася до цените на електроенергията, вече съществуват подходящи варианти за подкрепа в CISAF. Въпреки това значителният скок на цените, надвишаващ ценовите равнища по времето на приемане на CISAF, оправдава допълнителното калибриране. Ето защо Комисията смята за нужно да позволи допълнителна гъвкавост с оглед на значителния скок на цените на електроенергията на едро. С оглед на настоящата ситуация и временния характер на корекциите е оправдано да се даде възможност за по-високи равнища на подкрепа, като същевременно се сведе до минимум административната тежест.

(43) Освен това Комисията припомня, че сектор или подсектор, който не е включен в списъка, посочен в точка 116 от CISAF, но отговаря на съответните критерии за допустимост, може да стане допустим съгласно процедурата в точка 117 от CISAF.

(44) Държавите членки могат да обмислят временни намаления на акцизите върху горивата в съответствие с Директива 2003/96/ЕО на Съвета

[29] Решение (ЕС) 2025/2630 на Комисията от 16 декември 2025 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ L, 2025/2630, 19.12.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/2630/oj).

(Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията)[30]. Комисията припомня, че схемите за помощ под формата на намаления на данъците съгласно посочената директива по принцип са освободени от изискването за уведомяване въз основа на член 44 от ОРГО. В член 19 от директивата е включена също така възможността да се задават по-ниски от общите минимални ставки на акциза, определени в директивата, поради специфични съображения на политиката.

(45) Държавите членки могат също така да обмислят преходни мерки за смекчаване на ефекта от високите цени на газа върху производството на електроенергия. Когато държавите членки планират да субсидират разходите за гориво за производството на електроенергия от газ, ще се изисква оценка на всеки отделен случай. Подобни помощи ще се оценяват между другото от гледна точка на ниската същественост на тяхното въздействие върху действителните оперативни разходи и рискове на генераторите, както и на тяхната ефективност за осигуряване на общо понижаване на цените на електроенергията за всички потребители. При подобни обстоятелства и без да се засягат посочените правни основания, Комисията ще преценява по-конкретно дали мерките за подкрепа отговарят на следните условия:

а. мерките са ясно определени и с ограничена във времето продължителност;

б. мерките са предназначени за предотвратяване на изкривяване на вътрешния пазар, като се гарантира, че не оказват въздействие върху подреждането по пределни разходи и не ограничават трансграничната търговия или електроенергийните потоци;

в. мерките запазват дългосрочните инвестиционни сигнали за чиста енергия;

г. с мерките се компенсират само определени увеличения на разходите за газ и не се обхващат разходите за спазване на изискванията по схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ)[31], нито се използват цените по СТЕ като заместител за определяне на компенсацията, като следователно се запазват задълженията и стимулите по СТЕ;

д. субсидиите за газ или таванът на цените постепенно се доближават към пазарните цени, за да се избегне рязка промяна на цените след изтичане на мерките;

е. мерките включват гаранции за пълно прехвърляне на ползите към крайните потребители, като същевременно се избягва неоправдано регулиране на цените на едро;

ж. ако държавата членка реши да наложи разходите за мерките (или част от тях) на потребителите, само потребители, които се възползват от мерките, следва да участват в тяхното финансиране.

---

30 Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно преструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

31 Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).

1.3. Оценка на временната, целенасочена подкрепа за предприятия, засегнати от кризата

(46) В настоящото съобщение се установяват критериите, съгласно които Комисията ще оценява извънредното подпомагане, свързано с кризата в Близкия изток, по член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС. Въз основа на това Комисията може да счете за съвместима с вътрешния пазар държавна помощ за улесняване на развитието на определени икономически дейности или на определени икономически области (положително условие), доколкото тази помощ не засяга по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес (отрицателно условие).

Положително условие

(47) Помощта, отпусната по раздел 2 от настоящото съобщение, улеснява разработването на стопански дейности в засегнатите сектори чрез укрепване на предприятията, изправени пред резки скокове на цените за основните носители на разход, и чрез осигуряване на непрекъснатостта на техните дейности, като същевременно им позволява да ги приспособят към новото състояние на пазара докато продължават усилията си за преминаване към използване на чиста енергия.

(48) По настоящото съобщение държавните помощи са позволени само ако имат стимулиращ ефект, т.е. довеждат до промяна в поведението на бенефициера, като му позволяват да осигури непрекъснатост на своите стопански дейности, което той не би направил или би направил по ограничен или различен начин при липса на помощ. Като се има предвид, че помощите по настоящото съобщение са насочени към временна подкрепа за предприятия в най-уязвимите сектори, които съответно са особено засегнати от скоковете на цените, Комисията счита, че подобни помощи имат стимулиращ ефект, тъй като при липса на помощ може да се предположи, че подпомаганата стопанска дейност ще претърпи спад (от гледна точка на производителност, капацитет, качество, разнообразие, и др.) веднага или в рамките на разумен срок.

(49) Мерките за държавна помощ, които сами по себе си водят до неотделимо нарушение на правото на Съюза, включително на международните задължения на Съюза, поради свързаните с тях условия или поради метода на тяхното финансиране, не могат да бъдат обявени за съвместими с вътрешния пазар.

Отрицателно условие

(50) Що се отнася до второто (отрицателно) условие по член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, за да се гарантира, че помощта не засяга неоправдано условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес, Комисията оценява необходимостта, целесъобразността и пропорционалността на помощта, проверява дали са избегнати неоправдани отрицателни ефекти върху конкуренцията и търговията и дали са спазени условията за мониторинг и докладване в раздел 4 от настоящото съобщение.

(51) Всяка помощ трябва да бъде необходима, което означава, че тя трябва да се предоставя в случаи, в които може да доведе до съществено подобрение, което пазарът сам по себе си не може да осигури. Извънредните мерки, взети съгласно настоящото съобщение, улесняват структурирано приспособяване към кризата чрез гарантиране на помощ за осигуряване на ликвидност на засегнатите предприятия. Това на свой ред допринася за запазване на непрекъснатостта на стопанската дейност и за избягване на нарушения на снабдяването, които иначе биха могли да повлияят отрицателно на пазарите надолу по веригата, включително чрез повишен ценови натиск за потребителите.

(52) Мерките са необходими и насочени към справяне със ситуация, в която могат да доведат до съществено подобрение, което пазарът не може да осигури сам. Всъщност в резултат от кризата в Близкия изток предприятията, които са силно зависими от засегнатите входящи суровини, може да понесат преки или непреки икономически загуби, когато заплащат обстоятелствено високи цени за съответните суровини, без при това да могат да прехвърлят разходите на потребителите. Това може да доведе до ограничения на ликвидността и да оправдае намеса на държавата. Следователно помощта е насочена към облекчаване на подобни ограничения на ликвидността, които засягат развитието на съответните икономически дейности с оглед на кризата.

(53) Помощта се счита за адекватна, ако представлява подходящ инструмент на политиката за улесняване на развитието на съответната стопанска дейност по време на криза. Видовете мерки, описани в настоящото съобщение, са подходящ инструмент на политиката за дружества, нуждаещи се от подкрепа, тъй като предоставят подкрепа своевременно и позволяват на предприятията да издържат на пика на цените на енергията, без да се нарушават условията на доставка.

(54) Помощта се смята за пропорционална, когато сумата на помощта, предоставена на всеки отделен бенефициер, е ограничена до минимума, необходим за осъществяването на подпомаганата дейност. Мерките по настоящото съобщение са пропорционални и ограничени във времето, и се свеждат до минимума, необходим за постигане на целта за смекчаване на отрицателното въздействие от кризата в Близкия изток и запазване на непрекъснатостта на стопанската дейност на съответните предприятия. Комисията счита помощта, ограничена въз основа на установените в настоящото съобщение критерии, за пропорционална, тъй като тя няма да компенсира прекомерно увеличението на разходите. Когато държавите членки предоставят помощ въз основа на опростен подход, елементите, предвидени в настоящото съобщение, включително възможността за набелязване на относими аналози, гарантират, че помощта остава пропорционална и отразява съответната дейност, като същевременно се ограничава административната тежест. Мерките, за които Комисията е уведомена в съответствие с настоящото съобщение, имат за цел да отговорят на действителни нужди, свързани с кризата в Близкия изток, и са ограничени до секторите, които са най-засегнати от кризата.

(55) Когато държавите членки решат да предоставят помощ под формата на гаранции или заеми, които се предоставят чрез кредитни институции и други финансови институции като финансови посредници, и за да се гарантира, че предоставената помощ се прехвърля пряко във възможно най-голяма степен[32] на крайните бенефициери, ще се спазват следните условия:

---

32 Помощта, отпусната от държавите членки по силата на настоящото съобщение в полза на предприятия, която се предоставя чрез кредитни институции в ролята им на финансови посредници, трябва да бъде от пряка полза за тези предприятия. С нея обаче може да бъде предоставено непряко предимство на финансовите посредници. Съгласно предпазните мерки, предвидени в раздел (55), букви а) и б), обаче такива непреки предимства нямат за цел да запазят или възстановят жизнеспособността, ликвидността или платежоспособността на кредитните институции. Следователно такава помощ няма да се определя като извънредна публична финансова подкрепа съгласно Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за създаване на рамка за възстановяване и преструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 190, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj) или съгласно Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 г. за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за преструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за преструктуриране и Единния фонд за преструктуриране (ОВ L 225, 30.7.2014 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/806/oj) и няма да бъде оценявана съгласно правилата за държавната помощ, които се прилагат за банковия сектор.

а. ако се предоставят гаранции на кредитни институции и други финансови институции като финансови посредници, тези финансови посредници следва във възможно най-голяма степен да предават на крайните бенефициери предимствата, извлечени от публичните гаранции. Финансовият посредник трябва да е в състояние да докаже, че използва механизъм, който гарантира, че предимствата са прехвърлени във възможно най-голяма степен на крайните бенефициери под формата на по-големи обеми финансиране, по-рискови портфейли, по-ниски изисквания за обезпечение, по-ниски гаранционни премии или по-ниски лихви, отколкото без такива публични гаранции;

б. ако се предоставят заеми на кредитни институции и други финансови институции като финансови посредници, тези финансови посредници следва във възможно най-голяма степен да предават на крайните бенефициери предимствата, извлечени от субсидираните лихви по заеми. Финансовият посредник трябва да е в състояние да докаже, че прилага механизъм, който гарантира, че предимствата се прехвърлят във възможно най-голяма степен на крайните бенефициери, без предоставянето на субсидирани заеми по настоящото съобщение да се обвързва с рефинансиране на съществуващи заеми.

(56) Съгласно настоящото съобщение, когато се извършва оценка на помощ в полза на бенефициер, който е обект на неизпълнено нареждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Комисията, с което дадена помощ се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, невъзстановяването на неправомерно предоставена помощ трябва да бъде взето предвид като съществен фактор, когато се разглежда съвместимостта на новата помощ[33]. Съответно Комисията не може да обяви за съвместими схеми за помощ, които не изключват изрично плащането на индивидуална помощ в полза на предприятие, което е обект на неизпълнено нареждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Комисията, с което дадена помощ, предоставена от същата държава членка, се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар.

(57) За да се ограничат отрицателните въздействия, като се гарантира, че конкурентите имат достъп до съответна информация за подпомаганите дейности, държавите членки ще трябва да гарантират мониторинга и докладването в съответствие с раздел 4.

(58) Като последна стъпка съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС Комисията трябва да балансира отрицателното въздействие на мярката за помощ върху конкуренцията и условията на търговия с положителното въздействие на планираната помощ върху подпомаганите икономически дейности. Мерките в обхвата на настоящото съобщение имат за цел справяне с изключителна ситуация, породена от международна криза. Мерките ще имат положително въздействие върху подпомаганите бенефициери и съответните им стопански дейности в сравнение със сценарий без предоставяне на помощ. По-конкретно мерките са необходими, за да се позволи на бенефициерите да контролират енергийните си разходи, за да преминат настоящия период на ценови скок, без да се нарушава функционирането на съответните им пазари и като се

[33] Вж. Решение на Съда от 15 май 1997 г., *Textilwerke Deggendorf GmbH/Комисия*, дело C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241, т. 25.

гарантира, че те продължават да се развиват. Отрицателното въздействие е ограничено до необходимия минимум. Мерките са създадени така, че да бъдат ограничени по времетраене и размер, и се предвижда система, която гарантира съответствие между размера на помощта и извънредните равнища на цените. При условие че мерките в обхвата на настоящото съобщение отговарят на всички условия в приложимите раздели, Комисията ще установи, че положителното въздействие от планираната помощ надхвърля отрицателното въздействие върху конкуренцията и условията на търговия.

(59) Мерките за държавна помощ в обхвата на настоящото съобщение могат да се натрупват помежду си в съответствие с изискванията в специфичните раздели на настоящото съобщение. Мерките за помощ в обхвата на настоящото съобщение могат да се натрупват с помощи по регламентите за помощ *de minimis*[34] или с помощи по регламентите за групово освобождаване[35], при условие че се спазват разпоредбите и правилата за натрупване от посочените регламенти.

2. ВРЕМЕННИ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

2.1. Временно ценово подпомагане за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на първичното селскостопанско производство или първичното производство на продукти от риболов и аквакултури

(60) Въз основа на съображенията, изложени подробно в раздел 1, временните помощи с ограничен размер за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на първичното селскостопанско производство или първичното производство на продукти от риболов и аквакултури, засегнати от преките или косвените последици от кризата в Близкия изток, могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение по време на настоящата криза. Комисията счита, че предприятията, осъществяващи дейност в тези сектори, са засегнати от кризата в Близкия изток и временната помощ би могла да смекчи последиците от изключително сериозното увеличение на цените на горивата и торовете, причинено от тази криза.

(61) Комисията ще счита такава държавна помощ за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, при условие че са спазени всички следващи условия:

а. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен бюджет;

б. помощта се предоставя до 31 декември 2026 г.[36];

в. помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни[37] и платежни предимства или други форми, като

---

34 Регламент (ЕС) 2023/2831, Регламент (ЕС) № 1408/2013 и Регламент (ЕС) № 717/2014.

35 Регламент (ЕС) № 651/2014, Регламент (ЕС) 2022/2472 и Регламент (ЕС) 2022/2473.

36 Чрез дерогация, когато помощта се предоставя само след последваща проверка на удостоверителните документи на бенефициера и държавата членка реши да не включва възможността да бъдат отпуснати авансови плащания в съответствие с точка (62), помощта може да бъде предоставена до 31 март 2027 г., при условие че е спазен допустимият период, определен в точка (61), буква г).

37 Ако помощта се предоставя под формата на данъчно предимство, данъчното задължение, по отношение на което се предоставя това предимство, трябва да е възникнало не по-късно от 31 декември 2026 г. или по отношение на данъчни периоди, приключващи преди или на 31 декември 2026 г.

например гаранции, заеми и собствен капитал, при условие че общата номинална стойност на тези мерки не надхвърля приложимия максимален интензитет на помощите. Всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси;

г. помощта покрива част, достигаща до 70 % от допълнителните разходи, произтичащи от промените на пазара, пряко повлияни от кризата в Близкия изток, когато съответната референтна пазарна цена на горивото или торовете, според случая, е над приложимата историческа референтна цена, определена от държавата членка, въз основа на разумни допускания и признати показатели. Помощта се предоставя за допустим период от 1 март 2026 г. до 31 декември 2026 г. най-късно въз основа на текущия разход на гориво на бенефициера и на текущата му употреба на торове или на последните такива от преди кризата[38];

д. помощта за предприятия, осъществяващи дейност в първичното селскостопанско производство, не се определя въз основа на цената или количеството на продуктите;

е. помощта за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на първичното производство на продукти от риболов и аквакултури, не засяга никоя от категориите помощ, посочени в член 1, параграф 1, букви а)—к) от Регламент (ЕС) № 717/2014;

ж. помощта, предоставена под формата на гаранции, заеми или други подлежащи на възстановяване инструменти, може да бъде преобразувана в други форми на помощ, като например безвъзмездни средства, при условие че преобразуването се извършва до 30 юни 2027 г. и че номиналният размер в нито един момент не надвишава ограничението по буква г);

з. при условие че помощта не съдържа възможност за преобразуване съгласно посоченото в буква ж), за помощта, предоставяна под формата на подлежащи на възстановяване инструменти, държавите членки могат да предоставят до 100 % от допълнителните разходи за гориво или торове, определени в съответствие с буква г);

и. помощ не може да се предоставя на предприятия, които вече са били в затруднено положение (по смисъла на ОРГО) през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г.;

й. чрез дерогация от буква и), помощ може да се предоставя на микро- или малки предприятия (по смисъла на приложение I към ОРГО), които вече са били в затруднено положение през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г., при условие че те не са обект на процедура по колективна несъстоятелност съгласно националното право и не са получили помощ за оздравяване[39] или помощ за преструктуриране[40].

---

38 Употребата на торове може да бъде изчислена въз основа на средното потребление за площта.

39 Или, ако са получили помощ за оздравяване, към момента на предоставянето на помощта съгласно настоящото съобщение те са възстановили заема или са прекратили гаранцията.

40 Или, ако са получили помощ за преструктуриране, към момента на предоставяне на помощта съгласно настоящото съобщение те вече не са обект на план за преструктуриране.

(62) Съгласно настоящия раздел предоставящият орган може да извърши авансово плащане на бенефициера, преди да е проверил съответните му удостоверителни документи. При извършване на авансовото плащане предоставящият орган може да разчита на собствените си приблизителни оценки, които са от значение за определяне на съответствието с критериите в настоящия раздел. Предоставящият орган установява процес за последваща проверка на съответствието на бенефициера със съответните изисквания въз основа на данните на действителния бенефициер и възстановява всички размери на помощта, които не отговарят на критериите, не по-късно от шест месеца след края на допустимия период.

(63) Като алтернатива на точка (61), буква г) и при условие че са изпълнени всички други условия, изброени в точка (61), държавите членки могат да калибрират размера на индивидуалната помощ, за да се гарантира пропорционалност, по отношение на елементи като размера и вида на дейността на бенефициерите, обща оценка на разхода на гориво или употребата на торове в сектора, или други съответни аналози, като например броя на превозните средства или сегментите на флота, или размера на земята, използвана за първично селскостопанско производство, при условие че общият номинален размер на помощта, предоставена съгласно настоящия раздел 2.1, не надвишава 50 000 EUR за предприятие.

(64) Попадащата в обхвата на настоящото съобщение помощ за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на първичното производство на продукти от риболов и аквакултури, може да се натрупва с подкрепата, предоставяна въз основа на член 26, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1139[41], при условие че са спазени ставките за максималния интензитет на помощта, определени в приложение III към Регламент (ЕС) 2021/1139.

2.2. Временно ценово подпомагане за енергия за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на железопътния и сухопътния транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища

(65) Въз основа на съображенията, изложени подробно в раздел 1, временните помощи с ограничен размер за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на железопътния и сухопътния транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища, засегнати от преките или косвените последици от кризата в Близкия изток, могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение по време на настоящата криза. Комисията счита, че предприятията, осъществяващи дейност в този сектор, са засегнати от кризата в Близкия изток и временната помощ би могла да смекчи последиците от изключително сериозното увеличение на цените на горивата, причинено от тази криза.

(66) Комисията ще счита такава държавна помощ за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, при условие че са спазени всички следващи условия:

a. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен бюджет;

[41] Регламент (ЕС) 2021/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2021 г. за създаване на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1004 (ОВ L 247, 13.7.2021 г., стр. 1).

б. помощта се предоставя до 31 декември 2026 г.[42];

в. помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни[43] и платежни предимства или други форми, като например гаранции, заеми и собствен капитал, при условие че общата номинална стойност на тези мерки не надхвърля приложимия максимален интензитет на помощите. Всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси;

г. помощта покрива част, достигаща до 70 % от допълнителните разходи за гориво, произтичащи от кризата в Близкия изток, когато съответната пазарна референтна цена за гориво е над приложимата историческа референтна цена, определена от държавата членка, въз основа на разумни допускания и признати показатели. Помощта се предоставя за допустим период от 1 март 2026 г. до 31 декември 2026 г. най-късно въз основа на текущия разход на гориво на бенефициера или на последния такъв от преди кризата;

д. помощта, предоставена под формата на гаранции, заеми или други подлежащи на възстановяване инструменти, може да бъде преобразувана в други форми на помощ, като например безвъзмездни средства, при условие че преобразуването се извършва до 30 юни 2027 г. и че номиналният размер в нито един момент не надвишава ограничението по буква г);

е. при условие че помощта не съдържа възможност за преобразуване съгласно посоченото в буква д), за помощта, предоставяна под формата на подлежащи на възстановяване инструменти, държавите членки могат да предоставят до 100 % от допълнителните разходи за гориво, определени в съответствие с буква г);

ж. помощ не може да се предоставя на предприятия, които вече са били в затруднено положение (по смисъла на ОРГО) през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г.;

з. чрез дерогация от буква з), помощ може да се предоставя на микро- или малки предприятия (по смисъла на приложение I към ОРГО), които вече са били в затруднено положение през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г., при условие че те не са обект на процедура по колективна несъстоятелност съгласно националното право и не са получили помощ за оздравяване[44] или помощ за преструктуриране[45].

---

42 Чрез дерогация, когато помощта се предоставя само след последваща проверка на удостоверителните документи на бенефициера и държавата членка реши да не включва възможността да бъдат отпуснати авансови плащания в съответствие с точка (67), помощта може да бъде предоставена до 31 март 2027 г., при условие че е спазен допустимият период, определен в точка (66), буква г).

43 Ако помощта се предоставя под формата на данъчно предимство, данъчното задължение, по отношение на което се предоставя това предимство, трябва да е възникнало не по-късно от 31 декември 2026 г. или по отношение на данъчни периоди, приключващи преди или на 31 декември 2026 г.

44 Или, ако са получили помощ за оздравяване, към момента на предоставянето на помощта съгласно настоящото съобщение те са възстановили заема или са прекратили гаранцията.

45 Или, ако са получили помощ за преструктуриране, към момента на предоставяне на помощта съгласно настоящото съобщение те вече не са обект на план за преструктуриране.

(67) Съгласно настоящия раздел предоставящият орган може да извърши авансово плащане на бенефициера, преди да е проверил съответните му удостоверителни документи. При извършване на авансовото плащане предоставящият орган може да разчита на собствените си приблизителни оценки, които са от значение за определяне на съответствието с критериите в настоящия раздел. Предоставящият орган установява процес за последваща проверка на съответствието на бенефициера със съответните изисквания въз основа на действителните данни и възстановява всички размери на помощта, които не отговарят на критериите, не по-късно от шест месеца след края на допустимия период.

(68) Като алтернатива на точка (66), буква г) и при условие че са изпълнени всички условия, изброени в точка (66), държавите членки могат да калибрират размера на индивидуалната помощ, за да се гарантира пропорционалност по отношение на елементи като размера и вида на дейността на бенефициерите, обща оценка на разхода на гориво в сектора или други съответни аналози, като например броя на превозните средства в експлоатация, при условие че общият номинален размер на помощта, предоставена съгласно настоящия раздел 2.2, не надвишава 50 000 EUR за предприятие.

2.3. Временно ценово подпомагане за енергия за предприятия, предоставящи услуги за морски превоз на къси разстояния в рамките на ЕС

(69) Въз основа на съображенията, изложени подробно в раздел 1, временните помощи с ограничен размер за предприятия, осъществяващи дейност в сектора на услугите за морски превоз на къси разстояния в рамките на ЕС, засегнати от преките или косвените последици от кризата в Близкия изток, могат да бъдат подходящо, необходимо и целенасочено решение по време на настоящата криза. Комисията счита, че предприятията, осъществяващи дейност в този сектор, са засегнати от кризата в Близкия изток и временната помощ би могла да смекчи последиците от изключително сериозното увеличение на цените на горивата, причинено от тази криза.

(70) Комисията ще счита такава държавна помощ за съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, при условие че са спазени всички следващи условия:

а. помощта се предоставя въз основа на схема с прогнозен бюджет;

б. помощта се предоставя до 31 декември 2026 г.[46];

в. помощта може да бъде предоставена под формата на преки безвъзмездни средства, данъчни[47] и платежни предимства или други форми, като например гаранции, заеми и собствен капитал, при условие че общата номинална стойност на тези мерки не надхвърля приложимия максимален интензитет на помощите. Всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси;

---

46 Чрез дерогация, когато помощта се предоставя само след последваща проверка на удостоверителните документи на бенефициера и държавата членка реши да не включва възможността да бъдат отпуснати авансови плащания в съответствие с точка (71), помощта може да бъде предоставена до 31 март 2027 г., при условие че е спазен допустимият период, определен в точка (70), буква г).

47 Ако помощта се предоставя под формата на данъчно предимство, данъчното задължение, по отношение на което се предоставя това предимство, трябва да е възникнало не по-късно от 31 декември 2026 г. или по отношение на данъчни периоди, приключващи преди или на 31 декември 2026 г.

г. помощта покрива част, достигаща до 70 % от допълнителните разходи за гориво, произтичащи от кризата в Близкия изток, когато съответната пазарна референтна цена за гориво е над приложимата историческа референтна цена, определена от държавата членка, въз основа на разумни допускания и признати показатели. Помощта се предоставя за допустим период от 1 март 2026 г. до 31 декември 2026 г. най-късно въз основа на текущия разход на гориво на бенефициера или на последния такъв от преди кризата;

д. с помощта не се покриват пряко разходите по СТЕ, нито се използват цените по СТЕ като заместител за определяне на компенсацията, следователно се запазват задълженията и стимулите по СТЕ;

е. помощта, предоставена под формата на гаранции, заеми или други подлежащи на възстановяване инструменти, може да бъде преобразувана в други форми на помощ, като например безвъзмездни средства, при условие че преобразуването се извършва до 30 юни 2027 г. и че номиналният размер в нито един момент не надвишава ограничението по буква г);

ж. при условие че помощта не съдържа възможност за преобразуване съгласно посоченото в буква е), за помощта, предоставяна под формата на подлежащи на възстановяване инструменти, държавите членки могат да предоставят до 100 % от допълнителните разходи за гориво, определени в съответствие с буква г);

з. помощ не може да се предоставя на предприятия, които вече са били в затруднено положение (по смисъла на ОРГО) през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г.;

и. чрез дерогация от буква з), помощ може да се предоставя на микро- или малки предприятия (по смисъла на приложение I към ОРГО), които вече са били в затруднено положение през счетоводния период, предхождащ 28 февруари 2026 г., при условие че те не са обект на процедура по колективна несъстоятелност съгласно националното право и не са получили помощ за оздравяване[48] или помощ за преструктуриране[49].

(71) Съгласно настоящия раздел предоставящият орган може да извърши авансово плащане на бенефициера, преди да е проверил съответните му удостоверителни документи. При извършване на авансовото плащане предоставящият орган може да разчита на собствените си приблизителни оценки, които са от значение за определяне на съответствието с критериите в настоящия раздел. Предоставящият орган установява процес за последваща проверка на съответствието със съответните изисквания въз основа на действителните данни и възстановява всички размери на помощта, които не отговарят на критериите, не по-късно от шест месеца след края на допустимия период.

(72) Като алтернатива на точка (70), буква г) и при условие че са изпълнени всички други условия, изброени в точка (70), държавите членки могат да калибрират размера на индивидуалната помощ, за да се гарантира

[48] Или, ако са получили помощ за оздравяване, към момента на предоставянето на помощта съгласно настоящото съобщение те са възстановили заема или са прекратили гаранцията.

[49] Или, ако са получили помощ за преструктуриране, към момента на предоставяне на помощта съгласно настоящото съобщение те вече не са обект на план за преструктуриране.

пропорционалност по отношение на елементи като размера и вида на дейността на бенефициерите, обща оценка на разхода на гориво в сектора или други съответни аналози, като например броя на превозните средства в експлоатация, при условие че общият номинален размер на помощта, предоставена съгласно настоящия раздел 2.3, не надвишава 50 000 EUR за предприятие.

3. ВРЕМЕННИ ИЗМЕНЕНИЯ НА CISAF

(73) Комисията счита, че съществуващите възможности, предвидени в раздел 4.5 от CISAF, не могат да отговорят на извънредната ситуация със скока на цените, която може да се развие в контекста на настоящата криза, свързана с положението в Близкия изток, и нейното икономическо въздействие. Това се отнася за всички предприятия, които отговарят на условията по CISAF, и по-специално за предприятията, които са особено засегнати от високите разходи за енергия и следователно отговарят на условията за компенсиране на непреките разходи съгласно Насоките за СТЕ[50]. Поради това Комисията счита, че следните изменения на CISAF са обосновани и необходими при настоящите обстоятелства и при неочаквани такива.

(74) Следната дерогация от точки (120) и (125) от CISAF се прилага до 31 декември 2026 г. За гъвкавостта по тази точка над максималните размери на помощта, разрешени съгласно раздел 4.5 от CISAF, не се изискват допълнителни инвестиции съгласно точка (121) от CISAF за допълнителната помощ, предоставена в съответствие със следното:

а. като временно отклонение от точка (120) от CISAF, Комисията ще счита помощта за пропорционална, ако тя покрива най-много намаление със 70 % от средната годишна пазарна цена на едро в пазарната зона, в която е свързан бенефициерът, при условие че са спазени всички други условия по точка (120) от CISAF;

б. като временно отклонение от точка (125) от CISAF, помощта, предоставена съгласно раздел 4.5 от CISAF, може да се натрупва с помощ, предоставена съгласно раздел 3.1 от Насоките за СТЕ, при условие че общият размер на помощта, свързана със същия допустим разход, не надвишава сбора от максималния размер на помощта, разрешен съгласно раздел 3.1 от Насоките за СТЕ, и 50 % от максималния размер на помощта, разрешен съгласно точка (120) от CISAF, включително всяко отклонение съгласно буква а) по-горе.

4. МОНИТОРИНГ И ДОКЛАДВАНЕ

(75) Държавите членки трябва да публикуват съответна информация[51] за всяка предоставена съгласно настоящото съобщение индивидуална помощ в

---

50 Насоки на Комисията относно определени мерки за държавна помощ в контекста на системата за търговия с квоти за емисии на парникови газове след 2021 г., ОВ C 317, 25.9.2020 г., стр. 5 (Насоките за СТЕ).

51 Позоваване на информацията, изисквана в приложение III към Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. В случай на гаранции, заеми, подчинени заеми и други форми на помощ номиналната стойност на базисния инструмент ще се добавя за всеки бенефициер. За данъчни и платежни предимства размерът на индивидуалната помощ може да бъде посочен в диапазони.

размер над 100 000 EUR и над 10 000 EUR в сектора на първичното селско стопанство и рибарството на подробния уебсайт за държавните помощи или ИТ инструмента на Комисията в срок от 6 месеца от момента на предоставянето ѝ или, за помощ под формата на данъчно предимство — в срок от 1 година от датата, на която трябва да се подаде данъчната декларация[52].

(76) Държавите членки трябва да представят годишни доклади на Комисията.

(77) Държавите членки трябва да гарантират съхранението на подробна документация за предоставянето на помощта, предвидена в настоящото съобщение. Тази документация, която трябва да съдържа цялата информация, необходима, за се установи дали са спазени необходимите условия, трябва да се съхранява за срок от 10 години от отпускането на помощта и при поискване да се предоставя на Комисията.

(78) Комисията може да поиска допълнителна информация по отношение на отпуснатата помощ, по-специално за да провери дали са спазени условията от нейното решение за одобрение на мярката за помощ.

(79) С цел наблюдение на изпълнението на настоящото съобщение Комисията може да поиска от държавите членки да предоставят обобщена информация относно използването на мерките за държавна помощ по настоящото съобщение.

5. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(80) Комисията прилага настоящото съобщение от датата на неговото приемане, включително по отношение на мерките, за които е изпратено уведомление преди тази дата. Комисията ще прилага настоящото съобщение до 31 декември 2026 г.

(81) В съответствие с известието на Комисията за определяне на приложимите правила при оценка на незаконосъобразната държавна помощ[53] Комисията прилага настоящото съобщение, ако помощта е била предоставена между 1 март 2026 г. и 31 декември 2026 г.

(82) В тясно сътрудничество със засегнатите държави членки Комисията гарантира бързата оценка на мерките след ясно и пълно уведомяване за мерките, разгледани в настоящото съобщение. Държавите членки следва да съобщят на Комисията за своите намерения и да я уведомят възможно най-рано и най-изчерпателно за плановете си да въведат такива мерки. Комисията ще предостави насоки и помощ на държавите членки по време на този процес.

---

52 Функцията за публично търсене в базата данни за прозрачност на държавните помощи дава достъп до данни за отпускането на индивидуални държавни помощи, предоставени от държавите членки, в съответствие с изискванията на Европейския съюз за прозрачност на държавната помощ и може да бъде намерена на адрес https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=bg.

53 ОВ C 119, 22.5.2002 г., стр. 22.